

Szerb Köztársaság,
Oktatási, Tudományügyi és Technológiai Fejlesztési Minisztérium,
Belgrád

Újvidéki Egyetem BTK,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék,
Újvidék

KÖZTÁRSASÁGI ANYANYELVI VERSENY

2018/2019.

8. osztály

A tanuló kódja: _____

Pontszám: _____

UTASÍTÁS A TESZT MEGOLDÁSÁHOZ

Az anyanyelvi versenyre készült teszt összesen húsz feladatot tartalmaz, megoldásukra 120 perc áll rendelkezésedre. A feladatlpra írd fel a kódodat, majd figyelmesen olvasd végig a feladatokat! A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg. Ne feledd, hogy végleges válaszaidat golyóstollal kell beírnod, mivel a ceruzával írt megoldásokat a javító tanár nem értékelheti. De ügyelj arra is, hogy munkád áttekinthető, igényes külsejű legyen! Ha előbb befejezted a munkát, nézd át újra a megoldásokat, és csendben hagyd el a tantermet!

Sok sikert kívánunk!

Javította: _____

A közkeletű bölcsesség szerint, amikor valamilyen bonyolult problémával találkozik az ember, jól teszi, ha alszik rá egyet, mert utána könnyebben megtalálja majd a megoldást. Vajon az alvás valóban bölcsébbé tesz?

A Kaliforniai Egyetem kutatói egy kísérletükben a szunyókálásnak a kreatív feladatmegoldásra gyakorolt hatását vizsgálták. A résztvevők először reggel 9 órakor töltötték ki egy kreativitástesztet, melyben három, egymással össze nem függő szó elé kellett megtalálni azt a negyediket, amelyik mindegyikkel összekapcsolható...

Tizenkét óra elteltével, este 9-kor a pszichológusok újra a résztvevők elé tettek egy sor szókereső feladatot. A rejtvények között voltak újak és olyanok is, melyek reggel megoldatlanul maradtak. Az előző próba óta eltelt időben a résztvevők egy része végig ébren volt. Mások aludtak ugyan egy kicsit, de az alvás során nem álmodtak, illetve voltak olyan résztvevők is, akik az alvásidejük alatt álmodtak. Akik álmodtak, azoknak a teljesítménye 40 százalékkal megugrott az ismerős feladatok megoldásában, vagyis össze tudták kapcsolni a látszólag nem összefüggő információkat. A másik két csoport eredménye is javult valamiképp, de korántsem ilyen mértékben. Ez azt támasztja alá, hogy valóban érdemes „ráaludni” a problémára, de csak akkor, ha álmodunk is, ez ugyanis segíti az információk feldolgozását, kreatív újrendezését.

(Mannhardt András *Aludj rá egyet!* című cikke alapján. Élet és Tudomány, 2018. 02. 08.)

1. **Olvasd el** figyelmesen a fenti szöveget, és **felelj** a feltett kérdésekre!

a) **Melyik egyetemen** végezték a kreatív feladatmegoldással kapcsolatos kutatásokat?

b) **A nap mely két szakaszában** végezték a kísérleteket?

c) **Melyik csoport** eredménye javult a legtöbbet a **második kísérletben** az ismerős feladatoknál? **Mennyivel?**

2. Állapítsd meg, a fenti szövegre vonatkozóan **igazak vagy hamisak** az alábbi állítások!

Írd a megállapítás mellé az IGAZ vagy HAMIS minősítést!

a) A két kísérlet közötti szünetben **mindenki aludt**. _____

b) A kísérlet során **három egymással összefüggő szóhoz** kellett egy negyediket keresni. _____

c) Mindkét kísérlet során **ugyanazokat** a feladatokat adták föl. _____

d) Minden csoport teljesítménye javult a második felméréskor. _____

3. Alább a **kreatív** melléknév **rokon értelmű** szavait olvashatod, egy azonban kilóg a sorból. Találd meg, majd húzd alá a **kakukktojást!**

leleményes, lelkes, ötletes, találékony, eszes, fantáziadús

4. Hogyan fejezed ki **szólással, szóláshasonlattal** az alábbi tartalmakat?

- a) nagyon álmos: _____
- b) mélyen alszik: _____
- c) nem tud elaludni: _____
- d) elaltat valakit: _____

5. **Kétféle hangulatjellel** ellátott üzenet érkezett hozzád egy osztálytársad előadásáról.

Egy mondatban **fogalmazd meg, mit mond el** a társaid által alkalmazott **hangulatjel!**

Válaszodat írd a **vonalra!**

- a) Jaj, nagyon élveztem az előadást! _____

- b) Jaj, nagyon élveztem az előadást! _____

6. **Keresd ki** az alábbi szövegrészletből **a meghatározásoknak megfelelő** szavakat!

Amikor valamilyen bonyolult problémával találkozik az ember, jól teszi, ha alszik rá egyet, mert utána könnyebben megtalálja majd a megoldást.

- a) **Alanyi** szerepben lévő **szó**: _____
- b) **Határozóragos főnév**: _____
- c) **Magas** hangrendű **kötőszó**: _____
- d) **Határozatlan névmás**: _____

7. Az alábbiakban egy szöveget olvashatsz az általános iskolások népzenei vetélkedőjéről. Az a feladatod, hogy **pótold** az eseményről szóló beszámolóban a **kimaradt toldalékokat!**

Szombaton 34. alkalom _____ tartották meg a *Szólj, síp, szólj!* népzenei vetélkedőt. A rendezvényre 50 településről érkeztek fellépők Vajdaságból és a Kárpát-medence többi vidékéről. 41 hangszeres szólistát és kiségyüttest láthattunk, 44 énekcsoport is színpad _____ lépett. A fellépők egyharmada hangszer _____ játszott, egyharmada énekelt, egyharmada pedig hangszeres szólistaként szerepelt. A rekordszámú résztvevő számára az M Stúdió épülete szinte szűk _____ bizonyult.

10. Az alábbi szósorban **karikázd be** azokat a szavakat, amelyekben szóképzéskor **nem történik szófajváltás!**

megoldás, ismerős, ismerkedik, kutató, összefüggő, álmodik, találkozik, vizsgál

11. **Állapítsd meg, és írd a vonalra, hogy alárendelő vagy mellérendő** a mondatok az alábbiak, majd jelezd **a fajtájukat!** (Ábrázolni nem kell!)

a) Fontos megfigyelés volt, hogy a teljesen új szórejtvények megoldását az álmodás nem segítette.

b) A teljesen új szórejtvények megoldását az álmodás nem segítette, vagyis az ember az alvástól nem lesz „okosabb”.

c) Az ember az alvástól nem lesz „okosabb”, ám a korábban begyűjtött információkat képes kreatívabban újrarendezeni.

12. **Oldd meg** szóösszetételekre vonatkozó feladatokat!

a) **Húzd alá a kakukktojást**, azt az összetett szót, amelyikben **másmilyen alárendelés** érvényesül, mint a többiben! Végül **egészítsd ki az indoklást**, miért ezt a szót húztad alá!

kenyérhéj, feladatmegoldás, résztvevő, emberfej, sajtószabadság

A kakukktojás a következő szó: _____, mivel ez _____ szóösszetétel, míg a többi _____ szóösszetétel.

b) A megadott összetett szavak közül válaszd ki **a jelölelt szóösszetétel(eke)t**, és **írd a vonalra!** _____

13. **Húzd alá** mindkét sorban a **helytelenül** írt szót!

a) százesztendő, egyhónapos, halványsárga, ezüstlánc, zöldeskék, kétpetéjű, aranyóra

b) terefere, limlom, szerteszéjjel, unosuntalan, mendemonda, búbánat, szóbeszéd

14. **Folytasd a** megadott **mondatot** úgy, hogy a **következő alárendelések** legyenek érvényesek!

a) Okhatározói alárendelés:

Elénekelte egy dalt, _____

b) Célhatározói alárendelés:

Elénekelte egy dalt, _____

15. **Fogalmazd** egy mondatot a következő elvárások teljesítésével!

Állítmánya legyen **ikerszó, alanya birtokos személyjeles szó, helyhatározója névutós névszó, társhatározója alárendelő** szóösszetétel. (Más mondatrész nem szerepelhet benne.)

16. Állapítsd meg, vajon **melyik szóalakra** illik a szavak mellett szereplő **alaktani leírás!** (Jelölés: 1 = tő, 2 = képző, 3 = jel, 4 = rag). Kösd össze a megfelelő szót az **alaktani leírással!** (Segít, ha elvégzed a toldalékok elhatárolását, számozását.)

- a) feldolgozását
- b) teljesítményét
- c) kutatóját
- d) megoldatlanul

1+2+2+3+4

17. **Alakítsd át** az alábbi **mondatokat** a feladatoknak megfelelően! (Az **igék személyén és számán, az igeidőn** ne változtass! Ügyelj a mondatvégi írásjelekre!)

- a) Este megoldod a nehéz matekfeladatokat Lacival.
- b) Délután kibontod a csomagot Rékával.

A) A fenti mondatok igéjét **műveltetővé** alakítva fogalmazd át a mondatot! (A mondat kijelentő módban marad.)

- a) _____
- b) _____

B) Tedd **felszólító módba** az **eredetileg megadott két mondatot!**

- a) _____
- b) _____

18. Nevezd meg minél pontosabban a kiemelt szavak **mondatrészi** szerepét és **szófaját!**

a) A szunyókálásnak a kreatív feladatmegoldásra **gyakorolt** hatását vizsgálták.

Mondatrész: _____ Szófaj: _____

b) A résztvevőknek illene **megtalálni** az odaillo szót.

Mondatrész: _____ Szófaj: _____

19. Keresd meg az alábbi **összetett szavak közös előtagját** (amelyik **mindegyik szó elé**

illik az adott feladatban)! Például: *édesvíz, édesanya, édesburgonya.*

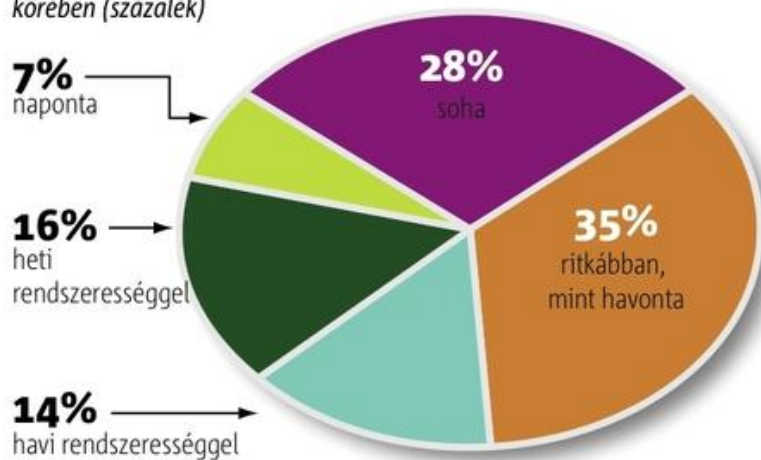
a) _____ kór, _____ szuszék, _____ világ

b) _____ pecsétes, _____ mérőföldes, _____ alvó

20. Tanulmányozd az alábbi **diagramot**, majd állapítsd meg, a táblázatra vonatkozóan

igazak vagy **hamisak** az alábbi állítások! Írd a megállapítás mellé az **IGAZ** vagy **HAMIS** minősítést!

A könyvolvasás gyakoriságának megoszlása a 15-25 év közötti fiatalok körében (százalék)

Az Ipsos Zrt. felmérése a 15-25 év közöttieket reprezentáló 500 fő személyes módon történő megkérdezésével zajlott.

Forrás: Ipsos / MTVA Sajtó- és Fotóarchívum / MTI | | www.mti.hu

a) Többen olvasnak havi rendszerességgel, mint a napi és heti rendszerességgel olvasók összesen. _____

b) A fiataloknak több mint fele nem olvas, vagy ritkábban, mint havonta. _____

c) A fiataloknak a 72 %-a olvas. _____

d) A legtöbbnek vannak, akik soha nem olvasnak. _____

JAVÍTÁSI KULCS A 8. OSZTÁLYOS TESZTHEZ

(2019. évi köztársasági anyanyelvi verseny)

1. a) a Kaliforniai Egyetemen, b) reggel (9-kor) és este (9-kor), c) (A legjobb eredményt azok érték el), akik aludtak és álmodtak; 40%-kal javult (4 x 0,25 = 1)
2. a) HAMIS, b) HAMIS, c) HAMIS, d) IGAZ (4 x 0,25 = 1)
3. lelkes (0,5)
4. Például: a) *nagyon álmos*: (majd) leragad a szeme, b) *mélyen alszik*: alszik, mint a bunda/mint a tej, az igazak álmát alussza, c) *nem tud elaludni*: nem jön álom a szemére, elkerüli az álom, d) *elaltat valakit*: álomba ringat valakit (4 x 0,25 = 1)
5. Például: a) Majd elaludtam az előadáson. (A szöveg ellenkezőjét jelző mondat kerül ide.)
b) Ez aztán remek volt, igazán tetszik nekem ez a téma/előadó. (Érzelmi többletet jelez az előadó, az előadás iránt.) Minden jól megfogalmazott, szellemes választ elfogadunk. (2 x 0,5 = 1)
6. a) ember, b) problémával, c) mert, d) valamilyen (4 x 0,25 = 1)
7. *alkalommal*, *színpadra*, *hangszeren*, *szűknek* (4 x 0,25 = 1)
8. a-4, b-2, c-3, d-1 (4 x 0,25 = 1)
9. Vízszintes 1: mediális, Vízszintes 2: betűszók, Függőleges 1: verekszik, verekedik, Függőleges 2: halsz (4 x 0,25 = 1)
10. ismerkedik, találkozik (2 x 0,5 = 1)
11. a) alárendelő, alanyi, b) mellérendelő, magyarázó, c) mellérendelő, ellentétes (6x 0,25 = 1,5)
12. a) A kakukktojás a résztvevő, mivel ez tárgyas szóösszetétel, míg a többi birtokos jelzői, b) résztvevő (3 x 0,25 + 0,25= 1)
13. a) egyhónapos, b) unosuntalan (2 x 0,5 = 1)
14. Például: a) Elénekelte egy dalt, mert megkérték rá. b) Elénekelte egy dalt, hogy felvidítsa a barátait. (2 x 0,5 = 1)
15. Például: Az öcsém a ház előtt tereferél az osztálytársaival/édesanyánkkal. (4 x 0,25 = 1)
16. teljesítményét (1)
17. A/a) Este *megoldatod* a nehéz matekfeladatokat Lacival. b) Délután *kibontatod* a csomagot Rékával. B/a) Este *oldd* meg a feladatot Lacival! b) Délután *bontsd ki* a csomagot Rékával! (4 x 0,25 = 1)
18. a) gyakorolt – minőségjelző, (múlt idejű) melléknévi igenév, b) megtalálni – alany, főnévi igenév (4 x 0,25 = 1)
19. a) *álomkór*, *álomszuszék*, *álomvilág*, b) *hétpecsétetes*, *hétmér földes*, *hétalvó* (2 x 0,5 = 1)
20. a) HAMIS, b) IGAZ, c) IGAZ, d) HAMIS (4 x 0,25 = 1)